

Jan Chochorowski, Nikołaj Kowaljuch, Vadim Skripkin

Nowe dane do chronologii radiowęglowej kurhanów grupy ryżanowskiej

Uzyskane do tej pory wyniki analiz radiowęglowych dla materiałów organicznych z centralnego grobowca Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego (J. Chochorowski, N. Kowaljuch, V. Skripkin 1998, s. 99–118), rzucają nowe światło na problem chronologii absolutnej niektórych pochówków arystokracji scytyjskiej charakterystycznych dla późnej fazy rozwoju tzw. Wielkiej Scytii. Obok argumentów bazujących na danych archeologicznych (zob. S. Skoryj 1998, s. 119–137), pozwalają one sądzić, że zjawiska stylistyczne uważane dotąd za typowe dla IV wieku (głównie drugiej połowy) przed Chr., mogą przeżywać się w głąb III wieku przed Chr. Musi to skłaniać do modyfikacji poglądów na przebieg (i chronologię) procesów załamania się modelu kulturowego, w tym struktur politycznych tzw. Wielkiej Scytii. Rezultaty datowań radiowęglowych uzyskanych dla Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego dowodzą, że na terenach leśnostepowej części prawobrzeżnego Podnieprza, aż po czasy sięgające gdzieś połowy III wieku przed Chr. przeżywają się lokalne społeczności kontynuujące — jakby w formie zakonserwowanej — tradycje wielkiego rozwoju kulturowego Scytii w IV wieku przed Chr.

Decydujące znaczenie dla takiego stanu rzeczy miało uzyskanie trzech subkalibrowanych dat dla pieńków pozostawionych w południowym narożniku centralnej komory grobowej Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego. Pełniły one funkcję ceremonialnych stołków używanych zapewne na koźowniczych popasach i jako takie posiadały zapewne ważne znaczenie symboliczne. Z tego też względu mogły być przekazywane z pokolenia na pokolenie i pieczołowicie przechowywane (zob. J. Chochorowski, N. Kowaljuch, V. Skripkin 1998, s. 108). Analizy wykonane dla trzech z tych pieńków tzw. metodą subkalibrowanego datowania radiowęglowego (J. Chochorowski, N. Kowaljuch, V. Skripkin 1998, s. 100–101) dały wyniki: 360 ± 20 , 270 ± 12 i 239 ± 25 BC. Są to domniemane daty ścięcia drzew, z których wykonano pieńki, co — przy założeniu ewentualnego dłuższego użytkowania tego rodzaju „stołków” — nie oznacza określenia momentu złożenia ich do grobu.

Nie bez powodu oczekiwano, że równie interesujące wyniki może dać zbadanie koncentracji ^{14}C w słojach dębowego słupa podpierającego wejście do komory grobowej

(J. Chochorowski, N. Kowaljuch, V. Skripkin 1998, s. 109). To rozwiązanie architektoniczne zostało bowiem zastosowane *ad hoc* zapewne w momencie pojawienia się pęknięć w lessowym stropie przygotowywanej na złożenie pochówku komory grobowej (J. Chochorowski, S. Skoryj, V. Grigor'ev, J. Rydzewski 1997, s. 83). Można więc sądzić, że w tym przypadku dębowy słup-filar przygotowano „na gorąco”, ścinając drzewo o odpowiednich do przeznaczenia gabarytach, wytrzymałości itd. Mamy więc prawo przypuszczać, że datowanie tego pnia może wyznaczać moment wykonania grobowca i złożenia zmarłego „księcia” do grobu.

Zest. I. Oznaczenia wieku BP dla słoików rocznego przyrostu słupa podpierającego wejście do komory grobowej centralnego grobowca Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego

Табл. I. Определение даты BP годичных колец столба укрепляющего вход в погребальную камеру центральной гробницы Большого Рыжановского кургана
Zusammenstellung I. BP-Zeitbestimmung für die Jahrringe des Stützpfeilers am Eingang in die Grabkammer der Zentralbestattung des Groß-Kurgans von Ryžanovka

Lp.	Nr i rodzaj próby	Nr indeksu lab.	Wiek ^{14}C	
			BP	BC
1	2	3	4	5
1	próba 1 (wewnętrzny odcinek sekwencji słoików)	Ki-7263	2210 ± 40	1δ 359-343 325-273 261-241 237-203 2δ 381-197 191-175
2	próba 2	Ki-7264	2130 ± 40	1δ 331-327 203-93 71-65 2δ 353-295 231-219 207-45
3	próba 3	Ki-7265	2170 ± 40	2δ 353-293 255-249 233-217 209-167 2δ 361-271 261-95

1	2	3	4	5
4	próba 4	Ki-7266	2180±40	2δ 355-291 257-249 233-217 209-195 193-173 2δ 377-267 3263-147 135-115
5	próba 5	Ki-7267	2150±40	1δ 351-319 229-221 207-143 137-113 2δ 357-287 259-245 235-87 79-53
6	próba 6 (zewnątrzny odcinek sekwencji słojów)	Ki-7268	2130±40	1δ 331-327 203-93 71-65 2δ 353-295 231-219 207-45

**Zest. II. Oznaczenia wieku BP dla materiałów organicznych
z centralnego grobowca Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego**
**Табл. II. Определение даты BP органических материалов
из центральной гробницы Большого Рыжановского**

кургана

**Zusammenstellung II. BP-Zeitbestimmung für organisches
Material aus Zentralbestattung des Groß-Kurgans
von Ryžanivka**

Lp.	Nr próby inwen.	Rodzaj próby	Nr indeksu lab.	Wiek ¹⁴ C	
				BP	BC
1	2	3	4	5	6
1	173	Drewno z pomostu (mar) spod głównego pochówku	Ki-7269	2150±45	1δ 351BC-317BC 305BC-301BC 231BC-219BC 207BC-111BC 2δ 357BC-275BC 259BC-243BC 235BC-87BC 81BC-51BC
2	28	Biała sub- stancja orga- niczna z oto- czenia situli	Ki-7270	2225±80	1δ 383BC-329BC 327BC-203BC 2δ 405BC-87BC 79BC-53BC
3	58	Kość ramieniowa „giermka”	Ki-7271	2180±60	1δ 359BC-273BC 259BC-241BC 235BC-167BC 2δ 283BC-91BC 75BC-61BC
4	2	Kość ludzka z górnej części wypełniska szybu wejścio- wego	Ki-7272	2090±70	1δ 201BC-185BC 181BC-39BC 31BC-21BC 11BC-1BC 2δ 357BC-287BC 259BC-245BC 233BC-31AD 37AD-57AD

1	2	3	4	5	6
5	64	Nadpalona podstawka drewniana, obok kotła	Ki-7273	2240±70	1δ 387BC-347BC 321BC-227BC 223BC-205BC 2δ 405BC-143BC 139BC-113BC
6	168	„Winny kamień” z amfory nr 21”	Ki-7274	2070±70	1δ 173BC-17BC 15BC-17BC 2δ 353BC-295BC 231BC-219BC 209BC-75AD
7	168	„Winny kamień” z amfory nr 21	Ki-7275	2120±80	1δ 351BC-317BC 231BC-219BC 207BC-43BC 7BC-3BC 2δ 377BC-371BC 365BC-269BC 263BC-25AD 43AD-47AD
8	168	„Winny kamień” z amfory nr 21	Ki-7276	2100±70	1δ 331BC-327BC 203BC-41BC 29BC-23BC 11BC-1BC 2δ 357BC-285BC 283BC-277BC 259BC-243BC 259BC-27AD 39AD-51AD
9	168	„Winny kamień” z amfory nr 21	średnia data	2095±42	1δ 167BC-87BC 81BC-53BC 2δ 343BC-325BC 203BC-37BC 33BC-19BC 13BC-1AD
10	107	Drewniane okładki pochwy sztyletu	Ki-7277	2190±60	1δ 359BC-273BC 259BC-241BC 235BC-195BC 193BC-173BC 2δ 389BC-93BC 69BC-67BC
11		Słup-filar podpierający wejście do komory grobowej zew. warst. o gr. 3 mm	Ki-7278	2070±60	1δ 169BC-39BC 31BC-21BC 11BC-1BC 2δ 349BC-321BC 229BC-221BC 205BC-33AD 35AD-59AD

Zest. III. Oznaczenia wieku BP dla materiałów organicznych z kurhanu nr 3

Табл. III. Определение даты BP органических материалов из кургана 3

Zusammenstellung III. BP-Zeitbestimmung für organisches Material aus dem Kurgan Nr. 3

Lp.	Rodzaj próby	Nr indeksu lab.	Wiek ¹⁴ C	
			BP	BC
1	2	3	4	5
1	Zeby końskie	Ki-7257	2320±50	1δ 409-355 287-257 245-233 215-213 2δ 753-747 537-531 519-347 321-227 223-205
2	Kości końskie	Ki-7258	2340±55	1δ 517-461 453-437 431-419 415-359 273-259 241-235 2δ 759-685 661-649 543-351 317-303 301-229 219-207
3	Kopalna próchnica spod nasypu wału	Ki-7259	2350±80	1δ 757-699 541-357 275-259 243-235 2δ 761-679 669-607 599-347 321-227 223-205

Zest. IV. Oznaczenia wieku BP dla poziomu kopalnej próchnicy spod kurhanów nr 16 i 20

Табл. IV. Определение даты BP погребенной почвы из под курганов 16 и 20

Zusammenstellung IV. BP-Zeitbestimmung für das grabbare Humusniveau unter den Kurganen Nr. 16 und 20

Lp.	Rodzaj próby	Nr indeksu lab.	Wiek ¹⁴ C	
			BP	BC
1	2	3	4	5
1	Kurhan 16, kopalna próchnica spod nasypu wału, gł. 10-15 mm od pierwotnej powierzchni terenu	Ki-6737	2540±90	1δ 800-752 730-710 706-528 2δ 814-408

1	2	3	4	5
2	Kurhan 16, kopalna próchnica spod nasypu wału, gł. 25-35 mm od pierwotnej powierzchni terenu	Ki-6738	3470±90	1δ 1892-1674 1648-1642 2δ 2018-2008 1976-1588 1582-1526
3	Kurhan 20, kopalna próchnica spod nasypu wału, gł. 10-15 mm od pierwotnej powierzchni terenu	Ki-6739	2680±70	1δ 900-864 862-798 2δ 1002-762 628-596 572-560
4	Kurhan 20, kopalna próchnica spod nasypu wału, gł. 25-35 mm od pierwotnej powierzchni terenu	Ki-6740	3760±80	1δ 2284-2100 2098-2036 2δ 2452-2430 2404-2368 2364-1946

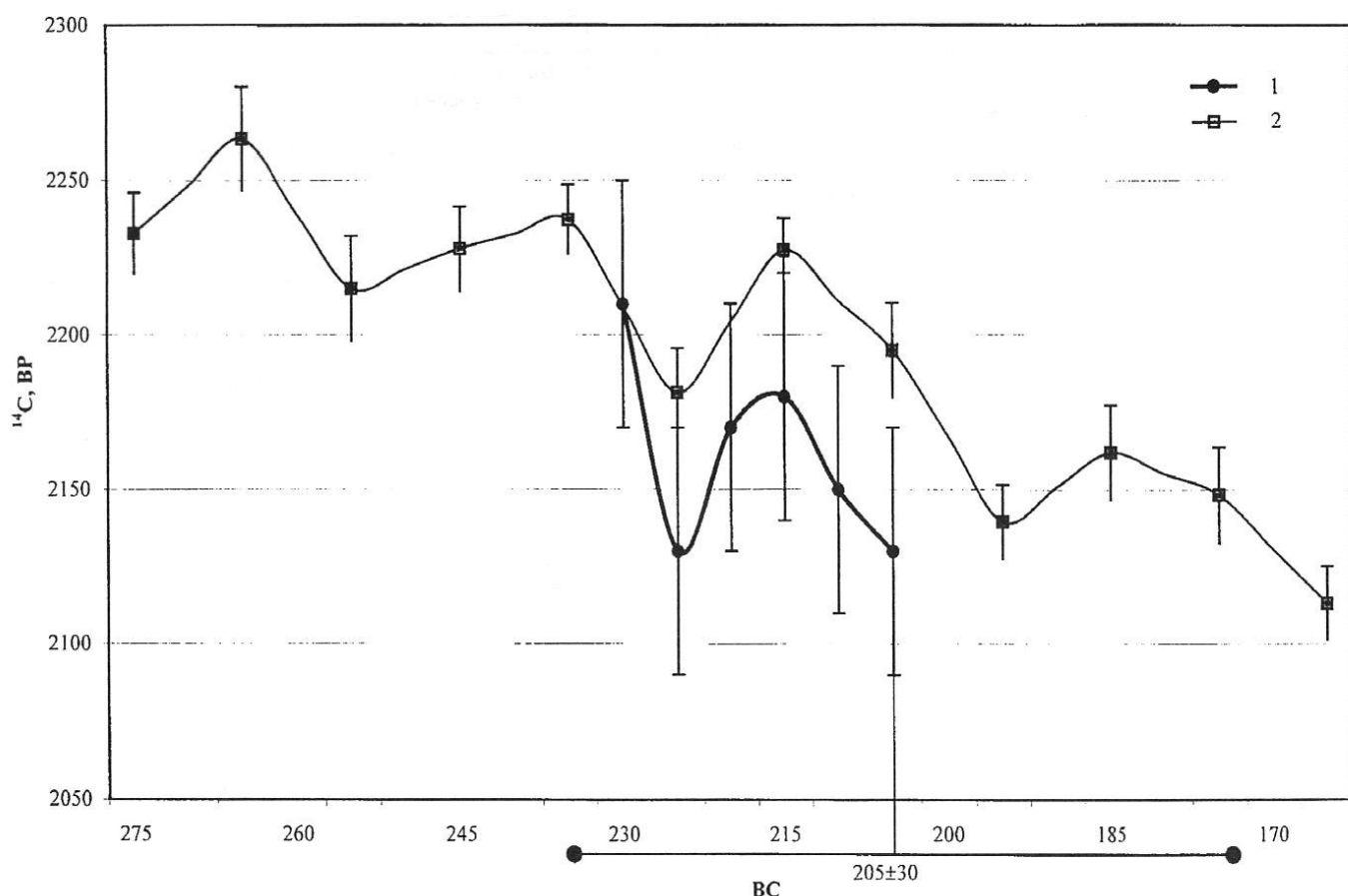
Sekwencja sześciu dat uzyskanych dla tego słupa w laboratorium kijowskim przy zastosowaniu (tak jak poprzednio) technologii próżniowej termodestrukcji (J. Chochorowski, N. Kovaljuch, V. Skripkin 1998, s. 100), pozwoliła wykreślić krzywą koncentracji radiowęglą (subkalibracyjną) zgodną z odcinkiem krzywej Stuivera przypadającym na lata 230–205 BC (zest. I, ryc. 1)¹. Koordynanta punktu przecięcia wybranego odcinka krzywej Stuivera i najmłodszej sekwencji słoików badanej próby określiła zatem jej wiek na 205 ±30 lat BC. Jest to więc rzeczywiście data zaskakująco dużo młodsza od oznaczeń uzyskanych wcześniej przy pomocy podobnej technologii dla trzech pieńków z komory grobowej. Spora wartość błędu oznaczenia wieku BC nie pozwala wykluczyć jednak datowania momentu powstania centralnego grobowca Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego na czasy gdzieś około (po ?) połowie III wieku przed Chr. Kompleksowa ocena tych oznaczeń będzie możliwa dopiero po zakończeniu badań dendrologicznych, których celem jest m.in. ewentualne stwierdzenie istnienia (bądź też braku) synchronizacji sekwencji przyrostu słoików w poszczególnych pniach². Już dziś jednak można stwierdzić, iż otrzymany wynik potwierdza sugestie o znacznie młodszej dacie Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego niż to było dotąd przyjmowane (tj. 330–300 przed Chr. — A. Ju. Alekseev 1992, s. 154–157).

W ramach realizowanego programu badań wieku radiowęglowego materiałów organicznych z centralnego grobowca Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego³, w laboratorium ki-

¹ W tym wypadku, z uwagi na silny stopień zbutwienia belki i niemożność dokładnego rozdzielania słoików, całą sekwencję podzielono mechanicznie na sześć odcinków.

² Badania takie zostały podjęte przez dra hab. Marka Krapca z Instytutu Geologii i Surowców Mineralnych AGH.

³ Badania finansowane przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej w ramach programu „SUBIN 5/98” oraz Instytut Archeologii UJ w ramach programu „DS/6”.



Ryc. 1. Krzywa subkalibracyjna dla słupa-filara podpierającego wejście do komory grobowej centralnego grobowca Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego

1 – krzywa Suivera, 2 – krzywa subkalibracyjna

Рис. 1. Субкалиброванная кривая для столба-опоры, подпирающего вход в погребальную камеру центральной гробницы Большого Рыжановского кургана

1 – кривая Сювера, 2 – субкалиброванная кривая

Abb. 1. Subkalibrationskurve für den Stützpfeiler am Eingang in die Grabkammer der Zentralbestattung des Groß-Kurgans von Ryžanivka

1 – Suiver-Kurve, 2 – Subkalibrationskurve

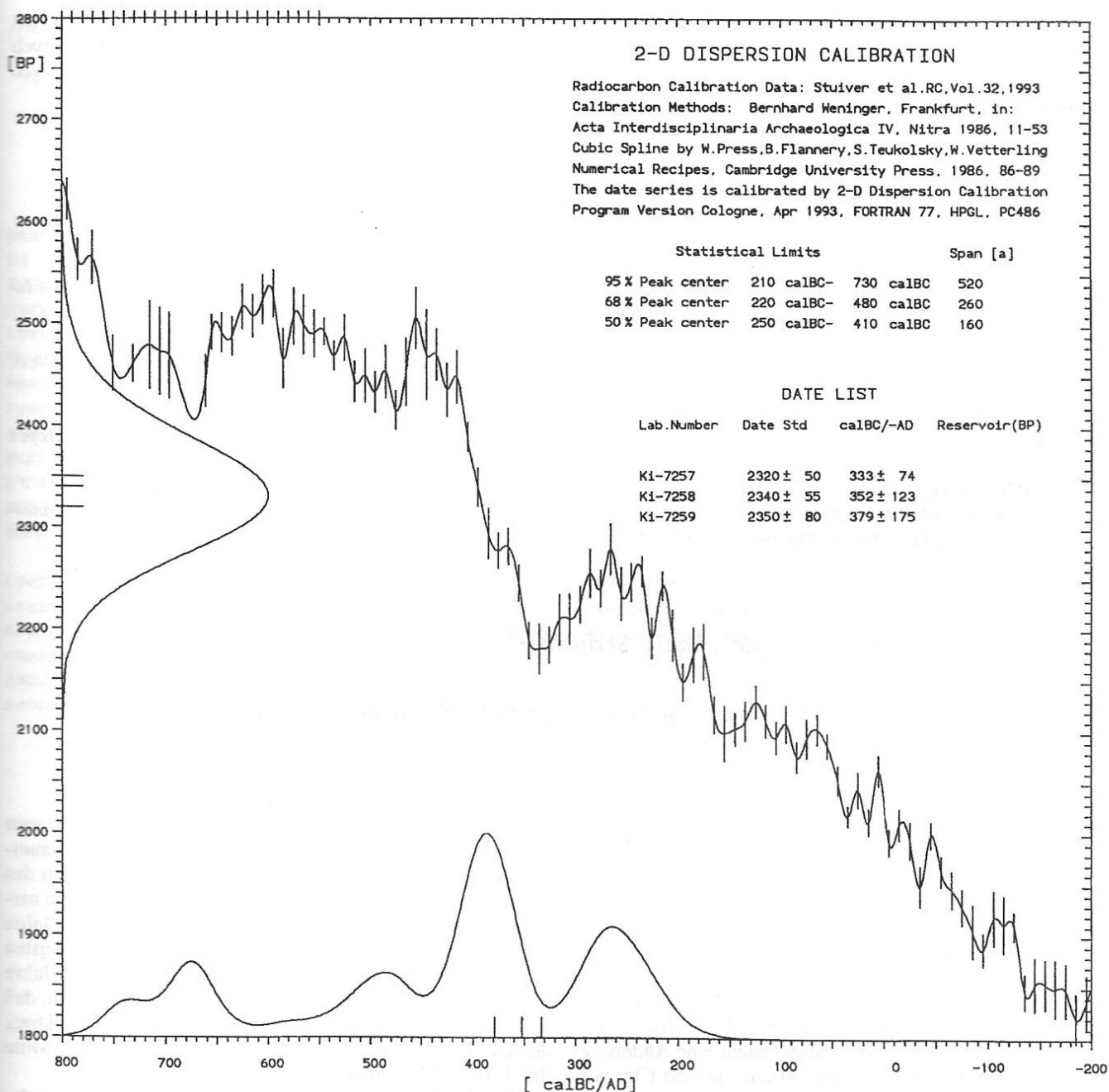
jowskim wykonano kolejną serię oznaczeń (zest. II). Uzyskane wyniki są zasadniczo zbieżne z opublikowanymi już wcześniej rezultatami (J. Chochorowski, N. Kovaljuch, V. Skripkin 1998, zest. I–III, fot. 1–2), mieszczącymi się w granicach 2270–2120 BP. Niektóre daty są jednak zaskakująco późne, np. rezultaty uzyskane dla „kamienia winnego” z amfory nr 21 (zalegającej po prawej stronie wejścia obok glinianej atrapy pieca — J. Chochorowski, S. Skoryj, V. Grigor’ev, J. Rydzewski 1997, ryc. 2): 2120 ± 80 , 2100 ± 70 , 2070 ± 70 i średnia: 2095 ± 42^4 . Najbardziej wiarygodnie moment złożenia w centralnym grobowcu pochówku „księcia” i wzniesienia Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego wydają się bowiem określać daty w granicach 2250 BP, uzyskane m.in. dla szkie-

letu „księcia” i powierzchni poziomu kopalnej próchnicy nakrytej kurhanem (J. Chochorowski, N. Kovaljuch, V. Skripkin 1998, s. 107, ryc. 3). Pełna ocena wiarygodności tych oznaczeń wymaga jednak badań podejmujących m.in. problem zależności między charakterem (i rodzajem) badanej próby a uzyskanym oznaczeniem koncentracji radiowęglu.

Wykonano również niewielką serię datowań dla zbadanego w roku 1997, obrabowanego kurhanu nr 3 (zest. III). Uzyskane daty punktowe cal BC (ryc. 2): Ki-7257 = 333 ± 74 , Ki-7258 = 352 ± 123 (kości końskie z rowu otaczającego kurhan — tj. pozostałości rytualnej uczty) oraz Ki-7259 = 379 ± 175 (poziom kopalnej próchnicy pod resztkami nasypu), wykazują daleko idącą zbieżność z datowaniem archeologicznym tego zespołu określonym na lata 350–325 przed Chr. (J. Chochorowski, S. Skoryj, V. Grigor’ev, J. Rydzewski 1997, s. 93). Wartość tych dat obniża jednak znaczna wielkość błędu standardowego.

Zasób danych na temat chronologii poszczególnych kurhanów na cmentarzysku ryżanowskim, zwiększyły też ozna-

⁴ Data Ki-7272 = 2090 ± 70 BP została uzyskana dla fragmentu kości ludzkiej zalegającej zapewne w wypełnisku wkopu rabunkowego w górnej części szybu wejściowego. Jej związek z samym pochówkiem „księcia” i towarzyszącym mu inwentarzem jest więc wątpliwy, choćby z tego względu, że rabusie nie dotarli do komory grobowej. Charakter tego znaleziska nie jest jasny.



Ryc. 2. Daty punktowe cal BC dla kurhanu nr 3 z cmentarzyska ryżanowskiego

Рис. 2. Калиброванные, точечные даты BC из кургана № 3 на рыжановском могильнике

Abb. 2. Kalibrierte BC-Punktaten für den Kurgan Nr. 3 aus dem Bestattungsplatz von Ryżanovka

czenia radiowęglowe uzyskane dla kurhanów nr 16 i 20. Obydwa obiekty pod koniec XIX wieku należały do kategorii „średnich” o wysokości od 1 do 3 m (G. Ossowski 1888, tabl. I). Kurhan nr 16 był przy tym badany w 1890 roku przez D. Ja. Samokwasova (1908, s. 87-88, ryc. 38) i jest datowany archeologicznie na V-III wiek przed Chr. (V. G. Petrenko 1967, s. 94). Kurhan nr 20 (dotąd nie badany i do dziś widoczny w terenie) zajmuje natomiast (wraz z kurhanami 19 i 21) wyizolowaną pozycję na północnym skraju cmentarzyska. Badaniom poddano próbki kopalnej próchnicy uzyskane metodą odwiertu spod tzw. „wykidu”, tj. hałdy lessu zdeponowanego na powierzchni gruntu w czasie kopania grobow-

ca. Nakrycie naturalnego poziomu próchniczego hałdą lessową, a następnie nasypem kurhanu przekształciło go w poziom biologicznie — w zasadzie — „martwy”. Stąd daty uzyskane tą metodą mogą być wiarygodnym źródłem oznaczania chronologii kurhanów. Ze względów technicznych (trudności w pozyskaniu przy wierceniu czystej próbki z samej powierzchni kopalnej próchnicy), badaniom poddano materiał z nieco głębiej zalegających poziomów (zest. IV). Dla kurhanu nr 16 uzyskano daty BP: 2540 ± 90 (dla próbki z gł. 10-15 cm od kopalnej powierzchni terenu) i 3470 ± 90 (dla próbki z gł. 25-35 cm); zaś dla kurhanu nr 20 — 2680 ± 70 (dla gł. 10-15 cm) i 3760 ± 80 (dla gł. 35 cm). Porównanie tych ozna-

czeń z sekwencją dat uzyskanych dla poziomu kopalnej próchnicy spod nasypu Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego (najmłodsza z gl. 0–5 cm = 2340 ± 75 — J. Chochorowski, N. Kovaljuch, V. Skripkin 1998, ryc. 2, fot. 4), wskazuje, że obydwa kurhany łączą się rzeczywiście z okresem scytyj-

skim. Ta metoda może być bardzo przydatna dla selekcji kurhanów do planowych badań wykopaliskowych na większych cmentarzyskach kurhanowych strefy stepowej i leśnostepowej.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

- Alekseev A. Ju.
1992 *Skifskaja chronika*, Sankt-Peterburg
- Chochorowski J., Kovaljuch N., Skripkin V.
1998 *Subkalibrowane datowanie radiowęglowe grobowca „księcia” scytyjskiego z Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego*, „MSROA”, t. 19, s. 99–118.
- Chochorowski J., Skoryj S., Grigor'ev V., Rydzewski J.
1997 *Centralny pochówek Wielkiego Kurhanu Ryżanowskiego*, „MSROA”, t. 18, s. 77–92.
- 1998 *Trzeci sezon badań wykopaliskowych w Ryżanówce, raj. Zvenigorodka, obl. Čerkasy (Ukraina)*, „MSROA”, t. 19, s. 81–97.
- Ossowski G.
1888 *Wielki Kurhan Ryżanowski według badań dokonanych w latach 1884 i 1887*, Kraków.
- Petrenko V. G.
1967 *Provobereż'e Srednego Pridneprov'ja v V-III vv. do n.e.*, „ASSSR”, D1-4, Moskwa.
- Samokvasov D. Ja.
1908 *Mogily Russkoj zemli. Opisanie archeologičeskich raskopok i sobranija drevnostej*, Moskwa.
- Skoryj S.
1998 *Osnovy archeologičeskogo datirovanija Bołšogo Ryżanovskogo kurgana*, „MSROA”, t. 19, s. 119–137.

Jan Chochorowski, Nikolaj Kovaljuch, Vadim Skripkin

Neue Angaben zur Radiokarbondatierung der Kurgane der Ryżanovka-Gruppe

Zusammenfassung

Die bis jetzt gewonnenen Ergebnisse von Radiokarbonanalysen an organischem Material aus der Zentralbestattung des Groß-Kurgans von Ryżanovka werfen ein neues Licht auf die Problematik der absoluten Zeitstellung mancher Bestattungen des skythischen Adels, wie sie für die Spätphase der Entwicklung des sogenannten Groß-Skythiens kennzeichnend sind. Sie erlauben nämlich die Annahme, daß die bis jetzt als typisch für das 4. Jh. (hauptsächlich dessen zweite Hälfte) angesehenen Erscheinungen in das 3. Jh. v. Chr. hinein überlebt haben könnten. Dieses macht eine Änderung der bisherigen Ansichten über den Verlauf (und die Chronologie) des Bruches im Kulturmodell, darunter innerhalb der politischen Strukturen Groß-Skythiens, notwendig.

Dieselben Erkenntnisse liefert auch die nach der Methode einer Subkalibrationsdatierung vorgenommene zeitliche Bestimmung des Stützpfeilers am Eingang in die Grabkammer. Ihr Wert ergibt sich u.a. aus dem Umstand, daß die Abstützung der Decke einen spontanen Charakter trug und eine behelfsmäßig beim Hervortreten der ersten Risse in der Lößdecke behelfsmäßig getroffene Maßnahme darstellte. Der Pfeiler aus Eichenholz wurde allem Anschein nach provisorisch vorbereitet, indem ein Baum, dessen Ausmaße und Fe-

stigkeit dem Bestimmungszweck am geeignetsten zu sein schienen, gefällt wurde. Die Zeit des Fällens dieses Baumstammes dürfte also den Zeitpunkt bestimmen, zu dem das Grab ausgehoben und der Leichnam des „Fürsten” darin niedergelegt wurde. Der gewonnene Zeitansatz: 205 ± 30 Jahre BC ist erstaunlich spät, auch im Vergleich mit der jüngsten der drei früheren Bestimmungen dieser Art (239 ± 25 Jahre BC). Der erhebliche Bestimmungsfehler bewirkt jedoch, daß es nicht ausgeschlossen ist, daß der Zeitpunkt der Errichtung des Groß-Kurgans von Ryżanovka um bzw. nach der Mitte des 3. Jh. v. Chr. anzusetzen ist.

Die für die Materialproben aus der Zentralbestattung des Groß-Kurgans von Ryżanovka erzielten Zeitbestimmungen stimmen im Grunde genommen mit den zuvor veröffentlichten Ergebnisse überein. Die knappe Serie von BC-Daten, die für den Kurgan Nr. 3 ermittelt wurde (333 ± 74 , 352 ± 123 und 379 ± 175) zeigt eine völlige Übereinstimmung mit der archäologischen Datierung dieses Kurgans (350–325 v. Chr.). Die für das grabbare Humusniveau der Kurgane 16 und 20 durchgeführten Analysen lieferten eine Bestätigung für ihren Zusammenhang mit der skythischen Zeit.

Новые данные радиоуглеродного датирования курганов рыжановской группы

Резюме

Полученные к настоящему времени результаты радиоуглеродного анализа органических материалов из центральной гробницы Большого Рыжановского кургана проливают свет на проблему абсолютного датирования некоторых погребений скифской аристократии, характерных для поздней фазы развития т.н. Великой Скифии. Они позволяют судить о том, что явления стилистического порядка, до сих пор признаваемые как типичные для IV века (главным образом, второй половины), могут быть отодвинуты вглубь III века до Р.Х. Это склоняет к мысли о модификации взглядов на ход (и хронологию) преобразования модели культуры, в том числе и политической структуры Большой Скифии.

Такое же значение имеют данные, полученные посредством метода субкалиброванного датирования столба-опоры, подпирающего вход в погребальную камеру. Его значимость состоит в том, что подпорка свода носила спонтанный характер и была осуществлена безотлагательно в момент появления трещин в лессовом своде. Дубовый столб, скорее всего, изгото-

вили впопыхах, срубив крепкое дерево, пригодное для данной цели. Отсюда датировка этого ствола может определить время сооружения гробницы и погребения "князя". Полученная дата: 205 (± 30 лет ВС) оказалась неожиданно поздней, даже относительно самого позднего из трех полученных ранее определений этого типа (239 ± 25 ВС). Большая погрешность определения не позволяет, однако, исключить датирование времени возведения центральной гробницы Большого Рыжановского кургана временем около (или после?) середины III века до Р.Х.

Определения, полученные для проб материалов из центральной гробницы, в основном согласуются с результатами, опубликованными ранее. Небольшая серия датировок ВС, полученная для кургана №3 333 ± 74 , 352 ± 123 и 379 ± 175), полностью согласуется с археологической датировкой этого кургана (350-325 до Р.Х.). Анализы, выполненные для слоя погребенной почвы курганов 16 и 20, подтвердили их связь со скифским периодом.